

בעניין:

1. _____ אבו סביח, ת"ז _____
2. המוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר –

ע"ר מס' 580163517

ע"י ב"כ עוה"ד נדיה דקה (מ"ר 66713) ו/או דניאל שנהר (מ"ר 41065) ו/או תהילה מאיר (מ"ר 71836) ו/או בנימין אחסתרובה (מ"ר 58088) ו/או אהרון מיילס קורמן (מ"ר 78484) ו/או מייסא אבו סאלח אבו עכר (מ"ר 52763)

מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
רח' אבו עוביידה 4, ירושלים, 97200
טל: 02-6283555; פקס: 02-6276317

העותרים

- נ ג ד -

1. המחלקה לחקירת שוטרים
2. מחלקת עררים בפרקליטות המדינה
3. היועץ המשפטי לממשלה
4. משטרת ישראל

ע"י פרקליטות המדינה
משרד המשפטים, ירושלים

המשיבים

עתירה למתן צו על תנאי

מוגשת בזאת עתירה למתן צו על תנאי, המופנה אל המשיבים והמורה להם לבוא וליתן טעם, כדלקמן:

א. מדוע לא תבוטל החלטת המשיבה 2 לדחות את הערר שהגיש העותר 1 על החלטת המשיבה לסגור את תיק מח"ש 5614/18.

ב. מדוע לא הפעילו את סמכותם, לבדוק במהירות הראויה וביעילות הנדרשת את תלונת העותר 1 שהועברה אל המשיב 1, בדבר חשדות לשימוש בעינויים ו/או ביחס אכזרי ו/או בלתי אנושי ו/או משפיל על-ידי שוטרים, באופן שלא יסכל את האפשרות לנהל חקירה אמיתית בגין תלונות עצורים נגד שוטרים.

ג. מדוע לא יגדירו המשיבים נוהל של בדיקת אירועי אלימות נגד עצורים בכלל וקטינים בפרט בעניין חשד לשימוש בעינויים ו/או ביחס אכזרי ו/או בלתי אנושי ו/או משפיל בידי שוטרים, כאשר על נוהל זה ליצור, בין היתר, סד זמנים סביר לבדיקה, ומנגנון המבטיח השגת הראיות הרלוונטיות בטרם השמדתן.

ואלה נימוקי העתירה

השמירה על שלטון החוק היא משימה משותפת – ומלאכה משותפת – לכל רשויות המדינה, גם בהקשר האיזון העדין שבין ביטחון וזכויות. עלינו כמדינה, כרשויות אכיפה ותביעה וכרשות שופטת לבדוק ללא הרף את מעשינו ואת מחויבותנו להגן על ערכי היסוד הדמוקרטיים בביקורת עצמית מפוכחת ופוקחת. (דברי כב' השופט (בדימוס) רובינשטיין בבג"ץ 1265/11 הועד הציבורי נגד עינויים בישראל נ' היועץ המשפטי לממשלה, (6.8.2012).

1. עתירה זו עוסקת בהפרה של המשיבים את החובה המוטלת עליהם ביחד ולחוד לנהל חקירה אפקטיבית של אירוע אלימות ושימוש בכוח שלא כדין של שוטרים נגד קטין בעת מעצרו וחקירתו. ליתר דיוק, העתירה דנה בנושא המעקב והפיקוח של רשויות אכיפת החוק במדינת ישראל בכל הנוגע לחקירות, מעקב ופיקוח שאמורים למנוע מקרים של עינויים, יחס בלתי אנושי, אכזרי ומשפיל.
2. יתרה מזו. התלונה עליה נסבה העתירה עוסקת בעניין רגיש עוד יותר מהרגיל בסוגיה קשה זו – אלימות שוטרים נגד קטינים. במסגרת התלונה בעניינו של העותר 1 (להלן: **העותר**) הועלתה גם הסוגיה העקרונית של פגיעה בקטינים וחסרי ישע, אך למרבה הצער וכפי שקורה בתלונות רבות מדי שנה, התלונה נסגרה ללא חקירה פלילית, כתב אישום או העמדה לדין.
3. הסוגיה העקרונית הועלתה במסגרת התלונה הפרטנית מאחר שהמשיבים ממאנים לבחון סוגיות רוחביות בהיעדר מתלונן ספציפי. דא עקא, העלאת העניין העקרוני במסגרת התלונה לא זירזה כהוא זה את טיפול המשיבים בה.
4. מנגנון בדיקת התלונות אותו מפעילים המשיבים, ועליו הם מופקדים, הביא כאמור, לסגירתן של תלונות רבות בשנים האחרונות, ללא חקירה פלילית, כתב אישום או העמדה לדין. התנהלותם של המשיבים ואופן בירורם את התלונות, והחסינות המוחלטת שהם מעניקים לאנשי המשטרה מפני חקירה פלילית והעמדה לדין, הם המאפשרים, יחד עם שורה של אמצעים משפטיים נוספים, את העדר הפיקוח המוחלט על הנעשה בהקשר זה, ומייצרים הגנה משפטית ללא סייג לאותם שוטרים.
5. התוצאה אליה הגיעו המשיבים בעקבות התלונה נשוא העתירה, מצביעה יותר מכל על מחדליו של מנגנון בירור התלונות שמקיימים המשיבים, לפיה תלונות אלו מטופלות על ידי גורם שעצמאותו נתונה בספק, דבר המוביל להמלצה על סגירת התלונה ברוב המכריע של המקרים, המלצה המאומצת על ידי הגורם המוסמך בפרקליטות.
6. העותרים יטענו כי ההסדר הקיים, המביא לסגירתן הגורפת של תלונות רבות, מנוגד לשלשן החוק ולהוראות הדין והינו פגום מיסודו, ויש בו כדי לערער תפיסות צדק

בסיסיות. ההסדר הקיים נעשה בהעדר סמכות, פוגע בזכויות יסוד, מביא לחוסר סבירות קיצוני ומנוגד לדין הבינלאומי ולהתחייבויותיה של ישראל על פיו, הן בהקשר של האמנה בדבר האיסור על עינויים ויחס אכזרי ובלתי אנושי והן בהקשר של האמנה בדבר זכויות הילד. יש להורות על ביטול ההסדר הקיים, ולקבוע כי תלונות על עינויים והתעללות ייחקרו במסגרת חקירה פלילית עצמאית ואפקטיבית.

7. כאן המקום לציין כי המוקד להגנת הפרט (להלן: **המוקד** או **המוקד להגנת הפרט**), הוא העותר 2, מייצג מספר רב של אסירים ועצורים, המתלוננים, בין היתר, על אלימות מצד שוטרים, בעת מעצרם או כאשר היו נתונים תחת משמורתם ואחריותם. במסגרת הטיפול בתלונות הללו, פנה העותר למשיב 1 על-מנת שיפעל ויביא לחקר האמת בכל הנוגע לתלונות, ובמידת הצורך, אף להענשת אחראים, אם יימצאו כאלה, לאלימות והתעללות מצד השוטרים. דא עקא, במהלך הזמן התברר לעותר כי טיפול המשיב 1 בתלונות המועברות אליו אינו משביע רצון, בלשון המעטה. קיים חשש, כי התנהלות זו מסכלת למעשה את האפשרות של מיצוי יעיל של הדין עם הגורמים הרלוונטיים במשטרת ישראל, שיתכן והפרו את האיסורים המוחלטים על עינויים ועל יחס בלתי אנושי, משפיל ואכזרי, במהלך מילוי תפקידם. דברים אלה מקבלים משנה תוקף עת מדובר בקטינים הנעצרים והמוחזקים במשמורת ותחת אחריותם.

8. במקרה הפרטני שלפנינו, פנה המוקד בתלונה בשמו של _____, בה העלה כאמור גם את העניין העקרוני של התעללות בקטינים בעת מעצרם וחקירתם, ביום 18.11.2018, דהיינו **לפני כשנתיים**. מאז, הליכי הבדיקה וסגירת התיק ארכו כשנתיים ובסופו של יום הובילו למסקנה של העדר התאמה להליך פלילי, כאשר התנהלות אחרת ולפי לוח זמנים אחר הייתה מאפשרת השגת ראיות שיבססו את החלטת המשיב באופן ראוי. זאת, למרות שהסוגיה בה עוסקת התלונה הזו היא בנפשה של מדינת ישראל, ומדובר באינטרס ציבורי חשוב מאין כמותו – האינטרס שלא ינהגו בקטינים ביחס משפיל, לא אנושי או אכזרי, ואף בעינויים, ובפרט, בעצורים שהם קטינים. אולם, בלא צעדי חקירה אפקטיביים וממשיים, הננקטים במהירות ובשקידה הראויות, כיצד ניתן לשמור שאכן לא תבוצענה עבירות על איסור חמור זה? בעניין זה, למשיבים הפתרוניים. לעותרים מצידם לא נותר אלא לפנות בבקשה לסעדו של בית משפט נכבד זה, בתקווה שצעד זה יניע את טחנות הצדק, שנדמה כי "נתקעו".

הצדדים

9. **העותר 1**, יליד 2001 תושב ירושלים, נעצר ביום 18.11.2018.

10. **העותר 2** הוא ארגון זכויות אדם, אשר מסייע מזה שנים רבות לאסירים ועצורים פלסטינים, הכלואים בבתי כלא בישראל, בשמירה על זכויותיהם הבסיסיות.

11. **המשיבה 1** (להלן: **מח"ש**), המחלקה לחקירת שוטרים, היא הגורם האמון על ביצוע חקירות של עבירות שביצעו שוטרים ועל הגשת כתבי אישום נגדם.

12. **המשיב 2**, באמצעות ראש תחום עררים, הוא הגורם האחראי על טיפול בעררים המוגשים כנגד החלטות מח"ש לסגור תיקים.

13. **המשיב 3**, היועץ המשפטי לממשלה, עומד בראש מערכת התביעה והוא בעל הסמכות האחרונה להכריע בשאלה האם יש להעמיד לדין אדם בעקבות חקירה או הגשת תלונה.

14. **המשיבה 4** הינה משטרת ישראל, הגוף שהופקד על שלטון החוק בישראל ואשר העסיק את השוטרים שפגעו בעותר, ומי שבאפשרותו להעמידו לדין משמעותי.

מיצוי ההליכים

אירוע המעצר והתלונה

15. בשעה 3:00 אור ליום 18.11.2018 נעצר העותר על ידי שוטרים שהגיעו אל פתח ביתו בסילוואן. השוטרים שהגיעו לעצרו לא הציגו צו מעצר. מיד עם הוצאתו ממיטתו וביתו, השוטרים אזקו את ידיו של העותר לאחור באמצעות אזיקי פלסטיק וכיסו את עיניו.

16. אחרי כשעה, הובא העותר אל תחנת מגרש הרוסים בירושלים, ובה הוא המתין לחקירה תוך שהוא חשוף לאלימות אכזרית מצד השוטרים שנכחו במקום.

17. עם הגעתו אל תחנת המשטרה, השוטרים שליוו אותו זרקו אותו על הריצפה בתוך חדר, שבו המתין זמן ממושך לפני שהתחילה החקירה בשעות הבוקר. כבר בשלב זה הוא קיבל מספר מכות, בעודו אזוק.

18. השוטרים לא הסתפקו באזיקי הפלסטיק והוסיפו על כך אזיקי ברזל שלחצו על ידיו עד שהותירו סימנים שנשאר זמן רב לאחר מכן.

19. בשלב מאוחר יותר הועבר העותר לחדר אחר. בעת המעבר בפרוזדור בין החדרים, אחד השוטרים הטיח את ראשו בקיר. עם הגיעו לחדר השני הוטח ראשו ברצפה, דבר שגרם לפציעות בפניו. המכות השתרעו על כמה חלקים בגוף: ראש, פלג גוף עליון (ידיים, גב, חזה), ובטן.

20. במהלך ההמתנה בחדר השני, העותר המתין על הריצפה ליד מקרר. לפי עדותו, כל מי שניגש למקרר נתן לו בעיטה ברגליים כדי להרחיקו. בשל העובדה שהיה אזוק כל הזמן הוא לא הצליח להגן על עצמו ועל ראשו בזמן ששוטרים הכו אותו. בשלב מסוים הוא שם לב שנותר יחף ברגל אחת.

21. עד שעות הבוקר, השוטרים מנעו מהעותר אוכל, שתייה ושינה. השוטרים אף איימו עליו שהם יעשו שימוש במכות החשמל כדי להכריח אותו לפתוח את הפלאפון. כל אלו אירעו בטרם החלה החקירה.

22. עם תחילת החקירה העותר דיווח לחוקר על מה שעבר עליו, כשסימני האלימות היו ברורים על פניו וגופו. החוקר לא הציע לו טיפול רפואי ואף התעלם באופן מוחלט מתלונתו.

23. יתרה מזו! החקירה התנהלה עם שורה ארוכה של הפרות של זכויות הקטין בחקירה: הורי הקטין לא נכחו בחקירה, ניתן הסבר מעוות לזכותו להיוועץ עם עורך דין לפני חקירה, לא הוסבר לו על זכות השתיקה ובתום החקירה העותר נאלץ לחתום על מסמכים בשפה העברית על אף ששפה זו אינה שגורה בפיו. בתום החקירה הקטין שוחרר אל ביתו.

24. במהלך אותו יום, המשיך העותר לסבול מכאבים עזים בכל גופו, וליוו אותו מחשבות על אירועי הלילה וסבל מנדודי שינה.

25. בעקבות האמור, אביו הסיע אותו לחדר מיון בבית החולים הדסה הר הצופים. שם נבדק על ידי צוות רופאים אשר אישר את קיומן של החבלות השונות עליהן דיווח העותר.

העתק מתמונות המעידות על סימני החבלה מצורפות ומסומנות ע/1.

העתק ממסמכים רפואיים מצורפים ומסומנים ע/2.

26. בהמשך לדברים הנ"ל החליט העותר להגיש תלונה למשיבה 1 נגד אלימות השוטרים נגדו. תלונה זו הוגשה ביום 2.12.2018. במסגרת התלונה התבקשה המשיבה לבדוק חשד נגד אנשי המשטרה שפעלו בשלב המעצר של העותר ביום 18.11.2018, וזאת לאחר שהללו התעללו בו, באופן המפר את האיסור המוחלט בדבר עינויים, איסור מוגבר כשמדובר בקטין, דבר הדורש, מטבע הדברים, קפדנות יתר, לשם שמירה על טובת הילד.

העתק מתלונת העותר מיום 2.12.2018 מצורף ומסומן ע/3.

חקירת התלונה, הערר והתשובה לערר

27. כבר ביום 11.12.2018, נציגים מטעם המשיב 1 התקשרו אל העותר וביקשו לתאם עימו מועד למתן עדות במשרדה. העדות נגבתה ביום 13.12.2018.

28. לאחר מכן, לקח למשיב 1 כחמישה חודשים עד שטרם לענת לפניות המוקד אליו ולתזכורות, שבמסגרתן התבקש להודיע על פתיחת תיק חקירה, מספרו ותוצאות החקירה. הפניות והתזכורות הן מהתאריכים 31.1.2019, 19.3.2019, 29.4.2019.

העתק מפניות המוקד מהימים 31.1.2019, 19.3.2019 ו-29.4.2019 מצורפות ומסומנות ע/4.

29. ביום 22.5.2019 התקבל במשרדי המוקד מכתב מטעם המשיב 1 הנושא את התאריך 30.4.2019 (ודוק לא ברור מדוע הודעות חשובות מסוג זה לא נשלחות לממוען באמצעות הפקס), ובו נמסר כי הוחלט לא לפתוח בחקירה מאחר ש"נסיבות העניין בכללותן אינן מצדיקות המשך חקירה פלילית, שכן מדובר באירוע אשר ההליך הפלילי איננו מהווה מסגרת מתאימה לבירורו".

העתק ממכתב המשיב הנושא את התאריך 30.4.2019 מצורף ומסומן ע/5.

30. בעקבות האמור, פנה המוקד אל המשיב בתאריך 26.5.2019, בבקשה להעביר לידיהם חומרי הבדיקה שעל בסיסם התקבלה ההחלטה שלא לפתוח בחקירה וזאת כדי לשקול הגשת ערר על ההחלטה.

העתק מפניית המוקד מיום 26.5.2019 מצורף ומסומן ע/6.

31. ביום 8.7.2019 נסעה באת כוח העותר למשרדי המשיבה על מנת לצלם את חומרי הבדיקה. ביום 8.9.2019 הוגש ערר על ההחלטה שלא לפתוח בחקירה.

העתק מערר העותר מיום 8.9.2019 מצורף ומסומן ע/7.

32. במסגרת הערר עמדו העותרים על החובה לקיים חקירה פלילית יסודית וממצה וללא משוא פנים, בתלונה שהוגשה בגין חשד להפרה חמורה של האיסור המוחלט לנקוט כנגד אדם בעינויים והאיסור לפעול כלפי אדם באופן אכזרי בלתי אנושי ומשפיל.

33. דברים אלה נאמרים ביתר שאת כשעסקינן בתלונה על אלימות נגד קטין שנעצר באופן המנוגד לדין תוך חשיפתו באופן ממושך לאלימות שוטרים. העותרים הדגישו כי התלונה מצביעה באופן שאינו משתמע לשתי פנים, ובין היתר, על פגיעה בקטין וחסר ישע, וזאת על ידי רשויות האכיפה וכהגדרתה בסעיף 368א לחוק העונשין, תשל"ז-1977.

34. לשיטת העותרים, ההחלטה לסגור את התיק בנימוק שההליך הפלילי אינו מהווה מסגרת מתאימה לבירור העניין, מעוררת, חשש שמא התנהלה החקירה שלא כהלכה.

35. חומרי הבדיקה שנמסרו לעותרים מעלים מספר כשלים מבניים מושרשים בעלי מאפיינים מערכתיים מובהקים ומטרידים שקיבלו גיבוי במסגרת החלטת המשיבה 2. מדובר בכשלים המשליכים באופן ישיר על עצם היכולת לבדוק באופן ראוי תלונות דומות לתלונה שבבסיס העתירה דנן, וכן על האפשרות של המתלוננים לבחון כדבעי את הטיפול בתלונה.

36. הן במסגרת התלונה והן במסגרת הערר העלו העותרים את הטענה העובדתית, לפיה מעשי האלימות אירעו בטרם החלה החקירה. למרות זאת, התייעוד שנמסר לידיהם, התמקד בחקירה, ונראה שאף הוא חלקי, כך שהדבר לא הוסיף לבחינת התלונה, שכן אינו רלוונטי לה.

37. אף במסגרת התשובה לערר שהתקבלה מהמשיבה 2, ניתן להבין באופן מפורש שהמשיבים אינם נוקטים ולו במאמץ מינימאלי על מנת לנהל חקירה ראויה, אלא הסתפקו באמירה שמדובר בגרסה מול גרסה. לא למותר להדגיש, שזהו המצב בתלונות מסוג זה, ומעבר לכך, נראה שזה מקור הבעיה המובילה למערך הלא אפקטיבי, בלשון המעטה, בחקירת מקרים מסוג זה.

38. מחומרי הבדיקה עלה באופן חד משמעי, כי לא נעשה מאמץ ולו מינימאלי על מנת לברר את זהות השוטרים אשר ליוו אותו ואף לא הוצג כל מזכר שמנסה לעמת את טענות העותר אל מול טענותיהם. לא נגבו עדויות ואף לא נבדקו אפשרויות לתייעוד המתרחש מחוץ לחדר החקירה.

39. כמו כן, מחומרי החקירה נשללה עובדת קיומם של סימני חבלה, אשר אושרו על ידי צוות רופאים במסמך רפואי, בטענה שבתיעוד הוויזואלי אינם מופיעים. עיון ראשוני בתיעוד הוויזואלי מראה כי איכות התיעוד הינה ירודה כך שבקושי ניתן לזהות את תווי פניו של העותר. לא למותר לציין, כי על פי חוק העונשין, אין חובה לקיומם של סימני חבלה ברורים לצורך הקמת החובה לבחון את מעשי האלימות שהובילו לכך, במסגרת הליך פלילי.

40. כמו כן, טענו העותרים שאף התייעוד של החקירה עצמה אינו מכסה את כל שלביה. לפי חומרי הבדיקה שנמסרו לידי העותרים החקירה החלה בשעה 8:08, אך התייעוד החזותי החל רק בשעה 8:49. לא למותר להזכיר שתלונת העותר על מה שאירע לו בטרם כניסתו לחדר החקירה, נמסרה רק עם כניסתו לחדר החקירה, או לכל המאוחר עם תחילתה של החקירה, ונראה שלב זה, שאורך כ-40 דקות, לא מופיע בתיעוד החזותי.

41. הצגת חומרי הבדיקה החלקיים, כשלעצמה שללה כבר בשלב מוקדם יותר את האפשרות של העותר את היכולת לבחון החומרים באופן ראוי.

42. משכך התבקשה המשיבה 2, במסגרת הערר, לבחון את תיק החקירה באופן ביקורתי מתוך הגנה על האינטרסים הלגיטימיים של קורבן אלימות, ושמירה על הערך העליון של הגנה על אינטרס הציבור.

43. ביום 17.9.2020, התקבל במשרדי המוקד מכתב מהמשיבה 2 הנושא את התאריך 31.8.2020, ובו הודיעה על ההחלטה, שלא לשנות מהחלטת המשיב 1, קרי סגירת תיק החקירה.

העתק מהתשובה לערר הנושאת את התאריך 17.9.2020 מצורף ומסומן ע/8

44. בבסיס התלונה עומד אירוע אליס שגרם לפגיעתו של קטין המוחזק במשמורת. ברי, כי החובה לשמור על שלמות גופו ונפשו של קטין המוטלת על אנשי המשטרה, רשות אכיפת החוק העליונה בישראל, הינה חובה מוגברת הנובעת באופן ישיר מעקרון טובת הילד המוכר במשפט הישראלי.
45. תשובת המשיבה 2 לערר אינה מצביעה כי חובות אלו עמדו בבסיס הבחינה שנערכה. המשיבה התעלמה באופן מוחלט מטענות העותר ולא עמדה על הכשלים המערכתיים עליהם הצביעו העותרים, ואף התעלמה מהעדר האפשרות של העותר, קטין בעת האירוע, להביא ראיות המתעדות את אירוע האלימות, על אף שבמרה דנן, חומרים רפואיים ותמונות מוכיחות כאלף עדים את האלימות אליה נחשף.
46. אף הטענה אודות מועד תחילת התיעוד החזותי, שהגיע באיחור של כ-40 דקות נעלמה מעיני המשיבה 2, כאילו לא הועלתה כלל.
47. על סמך התעלמות המשיבה מטענות העותרים, בוססה ההחלטה לפיה לא הונחה תשתית ראייתית ראשונית המתאימה לפתיחה בחקירה. אם אין בכוחם של מסמכים רפואיים ותמונות כדי להועיל, כטענת המשיבה 2, אז מה כן בנסיבות העניין עשוי להועיל?!
48. כל מה שהדאיג המשיבה 2, התמקד בהתנהלות החוקר אשר הניח את רגלו על השולחן מול הנחקר, וכן על ההתייחסות לבקשת העותר כי פרוטוקול החקירה יתורגם לשפתו בטרם החתימה.
49. מבלי לזלזל בחשיבות שתי הנקודות שהעדיפה המשיבה 2 להתמקד בהן ואשר הועברו, לטענתה, ליחידה לתלונות הציבור במשטרה, אין חולק כי המשיבים מבינים את המוגבלות של העותר ואחרים במצבו באספקת ראיות חד משמעיות על אירוע האלימות שהיה קורבן לו, ובמקום להתגבר על קושי זה, בניסיון להביא לחקר האמת, הם מיישרים קו ואף נראה שמנצלים את הקושי כדי להביא לסגירתם של תיקים.
50. במערכת חוק מתוקנת, היה צפוי מהמשיבים שיפעלו לשם התוויית מדיניות שתאפשר לעותר ואחרים במצבו להתגבר על הקושי המוצב בפניהם לצורך הבאת ראיות שאין ביכולתם לספק באף מקרה. הרי חקירת אירועים מסוג זה הינה שונה מחקירת אירוע אלימות רגיל שמתרחש ברחוב, בו צפויים עוברי אורח להיות עדים ואף קיימת אפשרות לתיעוד חזותי נאוטרלי, שלא תלוי בצד שגורם לאלימות ומבצע את העבירה.
51. במצב הדברים המתואר לעיל, אילו הבדיקה הייתה מתבצעת בלב פתוח ונפש חפצה, הייתה מובילה לתוצאה אחרת. אילו המשיבים פעלו באופן הנדרש, היו צריכים ליתן משקל כבד למסמכים הרפואיים והתמונות שהוצגו, באופן כזה שיגרום להם לפנות

לשוטרים שנכחו במקום בניסיון להבין מדוע התייעוד החזותי החל באיחור משמעותי, ומדוע מופיעים על העותר סימני חבלה. משלא נעשה דבר בסיסי זה, נראה שהמשיבים לא ערכו בדיקה רצינית לטענות שהועלו ולא לקחו לתשומת ליבם את הכשלים המערכתיים אשר הצביעו עליהם העותרים. נהפוך הוא! המשיבים פעלו באופן המשריש עוד יותר כשלים אלה.

52. ההתנהלות הלא תקינה, בלשון המעטה, של המשיבים הביאה להשמדת ראיות תוך סדרה של הפרות של החובות המוטלות על אנשי המשטרה. כל אלו פגעו באופן אנוש בסיכוי של ניהול חקירה אפקטיבית לאירוע חמור של פגיעה של קטין המוחזק במשמורת.

53. כשלים אלה, אינם קשורים למקרה הספציפי הזה, והם מעידים על התנהלות קלוקלת מצד הרשויות, אשר נמנעות מלטפל באופן רציני בתלונות מהסוג הזה.

הטיעון המשפטי

54. משטרת ישראל מופקדת על אכיפת החוק, על המלחמה בפשיעה ועל שמירת הסדר הציבורי, ולצורך כך מופקדות בידיה שורה של סמכויות מרחיקות לכת, ובראש ובראשונה – המונופול על השימוש באלימות. כפי שכותב פרופ' מרדכי קרמניצר, קיימים בפעילות המשטרתית כוחות חזקים, המושכים לעבר פגיעה מופרזת בזכויות אדם:

"במקרים לא מעטים הרצון המובן לבצע בהצלחה את המשימה המיידית מניע את מבצעה.. לבחור דווקא באמצעי.. [ה]חורג ממידת הנחיצות הראויה. קיימת נטייה טבעית למצות עד תום את הכוחות והסמכויות הנתונים ולפעמים אף מעבר לכך, וקשה לתאר כוח שלא כרוכה בו סכנת השחתה. ייחודה של המשטרה בהקשר זה שבידיה מופקדות סמכויות מרחיקות לכת לפגוע בזכויות אדם, וסמכויות אלה מצויות בידי השוטר הפועל לבדו בשטח, ושמירת השליטה והפיקוח על פעולותיו מועטה ומוגבלת. שגרת העבודה של המשטרה לא יכולה שלא לשחוק את הרגישות כלפי הזכויות הנפגעות.. " ("המשטרה וזכויות האדם", פרופ' מרדכי קרמניצר, **משפט וממשל ב** 159 (1994)).

55. מעבר לחשש הממשי לפגיעה בזכויות אדם, אלימות משטרתית ושימוש חורג בכוח משפיעים על דמותה של המדינה כמדינת שלטון חוק שאמורה להגן על זכויות האזרח. בהקשר זה קבע בית המשפט העליון בע"פ 44/81 מויאל נ' **מדינת ישראל**, פ"ד לו(1) 505, 518-519 (1982):

לציבור יש עניין ישיר בפעילותם התקינה של המוסדות, שנועדו לשרתו, ולמטרה זו בלבד הוא מקנה סמכויות לאלה שהופקדו על תחום פעולה

זה או אחר. ממילא מובן, כי שימוש מעוות בסמכויות פוגע באמינותו של המוסד, שהופקד על תחום פלוני, ומסכל את המטרה, אשר למענה כונן.

56. המשטרה נדרשת בהקשר זה לנקוט במאמצים מתמידים כדי לשמור על האיזון הנאות בין הצורך לשמור על האינטרסים של החברה להגן על השוטרים במהלך ביצוע תפקידם לבין הצורך לשמור על הזכויות של הפרט, הנפגעות כתוצאה מהתנהגות פסולה של השוטרים.

57. אמצעי ראשון במעלה להשגת המטרות האמורות הוא בדיקה של כל מקרה וכל תלונה המעלים חשש לשימוש בכוח שלא כחוק, ובמקרים המתאימים הגשת כתבי אישום או נקיטה בהליכים משמעותיים.

58. מעבר לתפקידה של מח"ש בחקירת חשדות לפלילים נגד שוטרים וניהול ההליך הפלילי הפרטני, למח"ש גם תפקיד מכריע בזיהוי דפוסים של התנהגות עבריינית בקרב אנשי המשטרה והתחקות אחר כשלים מערכתיים בתוכה. כך עולה מדו"ח מח"ש משנת 2015 המתאר את תפקידי המחלקה:

מח"ש משמשת בסופו של דבר פלטפורמה אסטרטגית עבור משטרת ישראל ועבור הציבור בישראל.. באחריות המשטרה והעומדים בראש לעשות שימוש מושכל בתוצרי עבודת מח"ש, לחדד את המסרים הערכיים של הארגון, לחנך ולהבטיח באופן שוטף עקירת עשבים שוטים המשתרבים לערוגה טובה; שהרי כידוע, המשפט הפלילי שמח"ש אמונה על אכיפתו בקרב שוטרים, אינו חזות הכל.(עמ' 3, פברואר 2016)

59. הלכה פסוקה היא כי מידת התערבותו של בית המשפט הנכבד בשיקול הדעת של רשויות אכיפת החוק היא מצומצמת במיוחד. אלא שהמקרה שבפנינו נכנס בגדריו אותם מקרים שבהם החלטת רשויות התביעה לוקה ב"חוסר סבירות קיצוני" וב"עיוות של ממש".

60. בית משפט נכבד זה הדגיש בבג"ץ 4550/94 אישה נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד מט(5) 859, 871-872 (1995) מהם מצבים אשר יקימו עילות המחייבות התערבות בית משפט זה בהחלטות רשויות אכיפת החוק:

אלה הם המפתחות שיפתחו את שערי בית המשפט הגבוה לצדק ויביאו להתערבותו בהחלטות רשויות התביעה – יועץ משפטי לממשלה או התביעה הצבאית – לעניין אי פתיחתם של הליכים פליליים (או להחלטות בדומה להן): החלטה שנתקבלה שלא ביושר או שלא בתום לב; החלטה שנתקבלה ממניעים נפסדים ולא טהורים; החלטה שנתקבלה בסתירה ברורה לאינטרס הציבורי..; בלתי סבירה בעליל; החלטה שנתקבלה בעיוות מהותי; החלטה הנגועה במשגה היורד לשורשו של עניין

61. בעתירה זו טוענים העותרים כי החלטת המשיב 2 לדחות את הערר של העותר הינה החלטה הדורשת את התערבות בית המשפט לפי הקריטריונים המפורטים לעיל. העותרים יבקשו להראות שהחלטת המשיב 2 לדחות את הערר של העותר היא אכן החלטה הדורשת התערבותו של בית המשפט הנכבד. נבקש להראות כי הימנעות מהעמדה לדין של שוטר בנסיבות אלה, ביחס לתקיפתו של קטין חסר ישע כשהוא אזוק ובמשמורתו, מהווה פגיעה קשה ביותר באינטרס הציבורי, וכי היא בלתי סבירה באופן קיצוני ומהותי, וכי היא נגועה בטעות היורדת לשורש העניין.

62. כך למשל, בית המשפט הנכבד החליט להתערב בהחלטת מח"ש במסגרת פסק הדין בבג"ץ 869/12 פלוני נ' היועץ המשפטי לממשלה (פורסם באר"ש ביום 28.2.2017), וזאת לאחר שהחליטה המשיב 2 להימנע מהעמדתו לדין של שוטר שהחשד בכך שהטיל את מימיו על עצור. פסק הדין הורה על הגשת כתב אישום כנגד שוטר על כך שפעל באופן משפיל ואכזרי, על אף שהמשיב 1 סגרה את התיק.

חובת המשיבים לחקור תלונות בדבר התנהלות אנשי המשטרה

63. "הכל כפופים לחוק, האזרח ורשויות השלטון כולן: מבצעים, מחוקקים ושופטים, ואף רשות אינה מעל לחוק" (אליעד שרגא ורועי שחר, **המשפט המנהלי: עקרונות יסוד**, עמ' 123). עקרון חוקיות המינהל קובע, כי לרשות מנהלית הסמכות לפעול בהתאם למה שהוסמכה בחוק.

64. עדותו של העותר, שעליו התבסס המוקד בבקשו מהמשיב הן לפתוח בבדיקה של התנהלות אנשי המשטרה בזמן מעצרו והחזקתו בתחנת המשטרה, בפרט, והן לבדוק את הסוגייה הכללית של אלימות נגד קטינים המוחזקים במשמורת, מקימה חשד לביצוע פשעים נגד כלוא חסר ישע, קטין, המיוחסים לעובדי רשות האכיפה של ישראל.

65. בכדי למקם את הנושא הנדון בתוך מסגרת נורמטיבית בסיסית, עלינו להיעזר במושכלות ראשוניים בכל הנוגע לחקירה של חשדות לביצוע עבירות על-ידי מאן דהוא. שהרי מן המפורסמות היא, כי אין אדם במדינת ישראל שהוא מעל לחוק. ברוח זו, סעיף 59 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, מטיל חובה על המשטרה לחקור כל חשד לביצוע פשע, בזו הלשון: "נודע למשטרה על ביצוע עבירה, אם על פי תלונה ואם בכל דרך אחרת, תפתח בחקירה".

66. המסכת העובדתית כפי שפורטה לעיל, מקימה חשד לביצוע עבירות פליליות חמורות נגד עצור קטין חסר ישע, ובכלל זה חשד לעינויים ו/או יחס אכזרי ו/או בלתי אנושי ו/או משפיל כלפיו. החשודים בביצוע עבירות על החוק הם דווקא האנשים האמונים על שמירה על שלמות גופו ונפשו של אותו קטין בפרט, ועל שלמות גופם ונפשם של אזרחי המדינה.

67. על חומרת השימוש בעינויים ו/או ביחס אכזרי ובלתי אנושי, ניתן ללמוד מפסיקתו התקדימית של בית משפט נכבד זה בבג"ץ 5100/94 הוועד הציבורי נגד עינויים נ' ממשלת ישראל (פורספ בנבו), בו הובהר, בהקשר של חקירות שב"כ, חד משמעית ופה אחד, כי עינויים ו/או התעללות ו/או יחס אכזרי ו/או בלתי אנושי כלפי נחקרים, אסורים באיסור חמור ומוחלט מבחינה משפטית, ואינם יכולים להיות מקובלים מבחינה מוסרית וחברתית. כן נקבע, כי שימוש באלימות במהלך חקירה עשוי להטיל על החוקר אחריות למעשיו, בין אם פלילית ובין אם משמעית (שם, עמ' 836). דברים אלה נאמרים ביתר שאת כשעסקינן באנשי משטרת ישראל האמונים על שלומם של האזרחים, וביתר הקטינים שביניהם.

68. לא זו בלבד שעובדת היותם של החשודים בביצוע העבירות, עליהם הלנו בתלונתנו, אנשי מרות ומי שאחראים על שמירת ביטחונם של אזרחים, אין בה כדי למנוע פתיחה בחקירה נגדם, אלא שההיפך הוא הנכון. לאור החומרה, הטמונה במעשים המיוחסים להם, ולאור מעמדם, החובה לחקור מקבלת משנה תוקף. על היחס בין חומרת העבירה לבין מעמדו של האדם, המיוחס לו חשד לביצוע עבירה, עמד כבוד השופט (כתוארו אז) שמגר בע"פ 234/77 אשר ידלין נ' מדינת ישראל, פ"ד לב(1)31, בעמ' 38:

תופעות, שהן בעלות חומרה מפליגה מבחינת עניינו של הציבור ומבחינת הפגיעה באמות המידה הערכיות שעל-פיהן עליו לנהוג, מחייבות תגובה עונשית שמידתה כמידת החומרה שבמעשה. דמותו של האדם העומד לדין וסבלו האישי, מן הראוי שלא ייעלמו לעולם מעיניה של הערכאה השיפוטית הדנה במשפטו, אולם ככל שעולה חומרתו של המעשה גם נסוגה מידת הרחמים מפני מידת הדין... משקלו של האינטרס הציבורי בשירוש תופעות, החותרות תחת אושיות החברה, גורע מהותית מן המשקל, שאותו ניתן לייחס לבקשותיו של נאשם, העותר לאחר מעשה, כי הציבור שנגדו פשע יוותר על שיקולי הרתעה וענישה ויבכר את מידת הרחמים.

בשינויים המחויבים, הדברים יפים אף לענייננו. אמנם אין זה ברור מהו השיקול, העומד בבסיס התנהלות המשיבים בכל הנוגע לחקירת תלונות על אנשי משטרה, אולם האינטרס החזק שבשירוש תופעות פסולות, של אלימות שוטרים מסוג זה, מוכרח לגבור על שיקולים נוגדים.

69. לא זו אף זו, בחקירתם של ממלאי תפקיד ציבורי בכלל, וחוקרי משטרה בפרט, מוטלת אחריות להימנע מגניזת תלונות, שעשוי להיות בהן ממש. בבג"ץ 1689/02 יעקב נמרודי נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד נז(6)49, עמדה על כך כבוד השופטת פרוקצ'יה, בסעיף 20 שם:

פתיחה של חקירה פלילית או משמעתית כנגד ממלא תפקיד ציבורי וכנגד איש חקירות במשטרה בכלל זה, היא צעד רב משמעות ורב השלכות ביחס למערכת התפקודית עליה הוא נמנה באופן אישי. לחקירה כזו השלכה על מעמדו בתפקיד והן בחייו ברשות הפרט. השלכות ניהולה של חקירה כאמור על המערכת הציבורית ועל היחיד מחייבות זהירות רבה... בצד הזהירות המתחייבת בהחלטה על פתיחת חקירה, מוטלת אחריות להימנע מגניזת תלונות שעשוי להיות בהן ממש, מקום שהן משקפות סטייה של איש משטרה מנורמות התנהגות, המתחייבות במסגרת מילוי תפקידו.

הימנעות מחקירה אפקיבית פוגעת באיסור המוחלט על עינויים ו/או התעללות במהלך חקירה

70. סעיף 1 לאמנה נגד עינויים, שמדינת ישראל חתמה עליה ואף אישרה אותה, מגדיר עינויים כך:

מעשה, אשר באמצעותו נגרם במכוון לאדם כאב או סבל חמור, בין אם פיזי, בין אם מנטלי, במטרה להוציא ממנו או מאדם שלישי מידע או הודאה, להעניש על מעשה שביצע, או נחשד בביצועו, הוא או אדם שלישי, או להפחיד או לאנוס אותו או אדם שלישי; או מכל סיבה ששורשיה בהפליה מכל סוג שהוא, מקום שכאב או סבל כאמור נגרמים בידי או באישור או בהסכמה בשתיקה של עובד ציבור או אדם הממלא תפקיד רשמי, או בשידולו. אין הוא כולל כאב או סבל הנובעים מעיצומים על פי חוק, טבועים בהם או נלווים אליהם.

71. אין חולק כי המשפט הישראלי, על אחת כמה וכמה מאז חקיקת חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, ובצל פסיקתו התקדימית של בית משפט נכבד זה בבג"ץ העינויים, הכיר באיסור המוחלט על עינויים ו/או יחס אכזרי ו/או בלתי אנושי ומשפיל כלפי כל אדם באשר הוא, וכן בזכותו המוחלטת של אותו אדם להגנה מפני מעשים כאלה. זכות זו נגזרת מהזכות החוקתית לשלמות גופנית ונפשית, מזכותו לכבוד ומעיקרון העל של טובת הילד. כך קבע לעניין זה בית המשפט הנכבד:

אכן, אלימות כלפי גופו או נפשו של הנחקר אינה מהווה אמצעי סביר בחקירה. שימוש באלימות בחקירה עשוי להטיל על החוקר אחריות פלילית ומשמעתית (בג"ץ העינויים, עמ' 836).

72. בית המשפט נכבד זה שב ושנה את מוחלטות האיסור על עינויים, או כל יחס אכזרי או בלתי אנושי אחר, כלפי עצור, ובמיוחד את החובה המוחלטת, אשר חלה על הרשויות העוצרות, לשמור על כבודו של עצור. כך קובעת כב' השופטת פרוקצ'יה בבג"ץ 7195/08 אבו רחמה נ' הפצ"ר, תק-על-2009(3), 357, בפיסקה 42 לפסק הדין:

במסגרת חקירה נאסר על הפעלת עינויים, נאסר על יחס אכזרי ומשפיל כלפי עצור, והשמירה על כבוד האדם היא קו מנחה בהתנהלות חקירה מכל סוג שהוא. **האיסור על מעשי אלימות פיסיים או נפשיים הוא מוחלט.**

73. איסור זה מקבל משנה תוקף בהקשר של קטינים החשופים לאימות משטרה, הפוגעת בנפשם ובגופם, לעתים קרובות באופן אנוש.

74. כך קרה במספר מקרים של קטינים, שנעצרו ונחקרו במתקני שב"כ, ובשינויים המחוייבים, שעדויותיהם הגיעו למוקד להגנת הפרט. אותם קטינים מעלים עדויות קשות של הפעלת אלימות כלפיהם בחקירה. הן אלימות מילולית (קללות, איומים והפחדות) והן פיזית (יריקות, דחיפות, צעקות ואף מכות ממש). שילוב זה, בין מצב מנטלי ופיזי ירוד, לבין הפעלת אלימות מצד החוקרים, מובילה בהכרח לשבירת רוחם של הקטינים בחקירה, להפללות עצמיות, שתוצאותיהן ברורות.

75. ברי כי עמידה על מתן הגנות, ולו מינימאליות, כפי שקבועות בחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971, וכן באמנה הבינלאומית לזכויות הילד, שישראל חתמה עליה ואשררה בשנת 1991, עשויות להביא לשיפור מצבם של הקטינים, להגנה טובה יותר על זכויותיהם הבסיסיות כבני אנוש.

76. אי הסדרת מנגנון שיבטיח חקירה יעילה של מקרים בהם אנשים נעצרים ומוחזקים במשמורת המשטרה נחשפים לאלימות מצד שוטרים, ובעיקר מקרים בהם מדובר בקטינים חסרי ישע, מוביל למצב בו כל אדם בתפקיד של שוטר במשטרת ישראל נהנה מחסינות מוחלטת.

77. מדובר בתלונה מפורטת על עינויים והתעללות, שאינה טומנת בחובה סתירות אינהרנטיות חמורות; בתלונה העוסקת בקודש הקודשים לשלמות גופו ונפשו ולחופש מפני פגיעה גופנית ונפשית בקטין, בפרט כשמדובר בפגיעה בידי אנשי מרות. בתלונות מעין אלו, ידו של המשיב צריכה לרעוד, טרם שהוא חותם על החלטת סגירה של תלונה, מבלי שנערכה כלל חקירה פלילית רצינית ואפקטיבית.

78. החובה לפעול בזהירות מיוחדת כדי להבטיח כי תיפתח חקירה פלילית בכל תלונה שאיננה על פניה תלונת סרק, מקבלת משנה תוקף עת מדובר בתלונות על עינויים ו/או התעללות בעצורים קטינים.

79. קורבן עבירה שהוא עצור הנתון במשמורת המשטרה, המבקש להלין על עבירה שעבר בו איש רשות, נתקל בקשיים מערכתיים מרובים. בעבור קורבן עבירה שהוא קטין פלסטיני, שאינו מדבר את שפת המערכת, הדברים יפים שבעתים. ראשית, בעקבות הגשת התלונה הוא עשוי להיות חשוף למגע עם אותה המערכת שלטענתו ביצעה בו את העבירה, ולא קשה לשער כי הוא חושש להתנכלות, שכן היא זו שאמורה לחקור את תלונתו. שנית, הוא אינו דובר את שפתה של המערכת ובמובנים רבים היא

נתפסת בעיניו כעוינת. על כך יש להוסיף את העובדה שלגבי קטינים הסיכוי שהם ייזמו לבדם הגשת תלונה הוא קלוש ועל כך נדרשת גם החלטה מפורשת מצד אחר ההורים.

80. בפני מתלוננים אלה עומדת שורה של חסמים משפטיים ונסיבתיים, המונעים מהם להניח תשתית ראייתית שתספק את אותם "התימוכין" בהעדרם מסרב המשיב לפתוח בחקירה פלילית. בין החסמים ניתן למנות את חזקת תקינות המינהל העומדת לרשות; היותם של המתלוננים מוחזקים במשמורת על ידי המשטרה בזמן ביצוע העבירה כלפיהם; העדר היכולת לתעד את האירוע באופן מספק.

81. בנסיבות הקיימות תלונתו של כל קטין על אלימות שוטרים שהחזיקו אותו כעצור, לעולם תסתמך על גרסתו כראיה בודדת, ולעיתים רחוקות מאד תתווסף ראייה מפלילה אחרת כגון מסמך רפואי, סימני חבלה ופצעים, שבמקרה דנן, המשיבה 2 החליטה כי תיעודים נוספים אלה אינם מוסיפים לחקירת התלונה (!).

82. לא למותר לציין, כי חלק מחובת המשיב לחקור טומנת בחובה גם את חובתו לייצר תשתית ראייתית מינימאלית שתוביל בסופו של יום לחשיפת האמת ולנקיטת הליכים משפטיים פליליים נגד החשודים המעורבים. עמד על כך בית המשפט הנכבד בצינו בע"פ 721/80 תורג'מן נ' מדינת ישראל, פ"ד לה (2) 466, עמ' 474-475, (1981) כי:

מטרת החקירה המשטרתית אינה מציאת ראיות להרשעתו של חשוד, אלא מציאת ראיות לחשיפת האמת, בין אם אמת זו עשויה להוביל לזיכוי של חשוד, ובין אם היא עשויה להוביל להרשעתו.

83. לאור עקרונות מושרשים אלה, המהווים נדבך חשוב במטריית ההגנה על זכויות האדם שמעניק המשפט הישראלי, שלח המוקד את התלונה בנוגע לאירוע האלימות אליו נחשף העותר דנן. סקירה שטחית של העדות והתלונה מלמדת על שימוש לכאורה באלימות, ביחס אכזרי ו/או בלתי אנושי ו/או משפיל כלפי קטין חסר ישע. ברי כי התנהגות זו כלפי קטין המוחזק כעצור פוגעת קשות בזכותו לשלמות גופנית, נפשית ולכבוד והגנה מפני עינויים וכל יחס אכזרי או משפיל אחר, ובפרט כאשר עסקינן בקטין.

84. יוצא, איפוא, כי הימנעות מחקירה אפקטיבית של אנשי המשטרה, כחשודים בביצוע מעשי עינויים ו/או יחס אכזרי ו/או בלתי אנושי ו/או משפיל, או מיסמוסן של החקירות הללו לאורך זמן, מהווה פגיעה קשה בזכותם הבסיסית של העצורים להגנה מפני מעשים אסורים אלה, ובזכותם החוקתית לשלמות גופנית, נפשית ולכבוד. ברי כי עובדה זו מהווה גם הפרה בוטה של החובה לחקור התרחשותן לכאורה של פגיעות מן הסוג הזה. לאור העובדה שהשמירה על האיסור על שימוש באמצעים אסורים כלפי קטינים הוא אינטרס ציבורי מן המעלה הראשונה, יש באיטיות הטיפול בתלונות בנושא פגיעה קשה באינטרס הציבורי.

85. לצערנו, לא ניתן לומר כי התנהלותו של המשיב, בכל הנוגע לחקירת החשדות האמורים, מניחה את הדעת, או, למצער, עומדת בסטנדרטים מינימליים של טיפול נאות. כפי שפירטנו בהרחבה בפרק העוסק במיצוי ההליכים לפני הגשת העתירה, **כשנתיים** חלפו מעת שנשלחה התלונה אל המשיב, ומאז מעט מאוד קרה. אלו תוצאות עגומות, בלשון המעטה. מדובר בזלזול מופגן באיסור החמור על עינויים ויחס אכזרי ומשפיל, מאחר שטיוח ואי רצון לחקור חשדות לביצוע מעשים אסורים כאלו, מוביל למצב של לית דין ולית דין, חוקר הישר בעינו יעשה. כפי שהטעמנו לעיל, כאשר עסקינן בקטין, העניין נעשה חמור שבעתיים.

החלטה בלתי סבירה ושרירותית

86. בהחלטתם הפסולה, המשיבים קבעו, על סמך בדיקה ראשונית, כי עניינו של העותר אינו מצדיק המשך חקירה פלילית, בנימוק שמדובר באירוע אשר ההליך הפלילי אינו מהווה מסגרת מתאימה לבירורו.

87. קביעה זו אינה נסמכת על אמות מידה סבירים שמתאימים לבירורן של תלונות מהסוג שבמוקד העתירה. הציפייה לפיה קטין שנחשף לאלימות שוטרים בזמן החזקתו כעצור, יידרש להמציא ראיות מעבר לתמונות המוכיחות באופן ברור וחד משמעי את עובדת היותו חשוף לאלימות אליה טען בתלונתו, ועוד מסמכים רפואיים המאשרים זאת, אינה ציפייה ריאלית, ומשמעה של קביעה זו, כי לעולם לא יחקרו תלונות של אלימות שוטרים.

88. במילים אחרות, התנהלות המשיבים במקרה דנן, התנהלות החוזרת על עצמה ברוב המכריע של התלונות המוגשות בהקשר דומה, מרוקנת מתוכנה את עצם קיומה של המשיבה 1.

89. כידוע, על החלטת הרשות המינהלית לעמוד במתחם הסבירות. על מנת שהחלטה תעמוד במתחם הסבירות, עליה להינתן תוך שקלול ואיזון נכונים בין השיקולים הרלוונטיים השונים בהם עליה להתחשב (ר' בג"ץ 341/18 **מושב בית עובד נ' המפקד על התעבורה** (פ"ד לו(3) 349, 354 (1982)).

90. מתחם הסבירות הנתון משתנה מהחלטה להחלטה, והוא נקבע, בין השאר, על פי מידת השפעתה על ההחלטה על זכויות אדם (ר' אליעזר שרגא ורועי שחר, **המשפט המינהלי** (עילות ההתערבות)(הוצאת שש, 2008, עמוד 282)).

91. ברם, לאור כל האמור, ובפרט לאור נסיבות עניינו הפרטני של העותר דכאן, שבהיותו קטין היה קורבן לאלימות ואכזריות השוטרים שעצרו אותו, אין ספק כי ההחלטה לסגור את התלונה, תוך התעלמות מוחלטת מטענות העותרים על כשלים ברורים בחקירה, היא החלטה פסולה ובלתי סבירה ומכאן יש לבטלה.

סיכום

92. לסיכום, הדין מחייב את המשיבים לחקור חשדות לעינויים ו/או יחס בלתי אנושי ומשפיל, כלפי עצורים שמוחזקים במשמורת המשטרה בכלל והקטינים שביניהם בפרט. על חקירה זו להיות יעילה, מהירה וממצה, בעיקר נוכח העובדה שעסקינן בתלונה של קטין, המעלה גם שאלה עקרונית בעניין אלימות שוטרים כלפי קטינים המוחזקים תחת אחריותם, עובדה שאמורה היתה לזרז את הטיפול בה, אם לא לדרוש ליזום הליך חקירה מצד המשיבים על מנת להגיע אל חקר האמת.

93. ככל שהליכי חקירה אלה מתארכים, עולה חשד כי המשיבים אינם מתייחסים ברצינות הראויה לחקירת חשדות מן הסוג בו אנו עוסקים, ויש חשש של ממש פן האיטיות וחוסר היעילות של המשיבים יובילו לסיכול האפשרות של ניהול חקירה אפקטיבית.

94. לא זו אף זו, ככל שתלונות מהסוג הנדון בעתירה דכאן נסגרות בסיטונות, על אף שהן נתמכות בראיות חיצוניות משכנעות, הדבר מהווה עידוד לפריעת חוק דווקא על ידי הממונים עליו. העניין חמור במיוחד שעה שעסקינן בקטינים, המצויים במשמורת כוחות הביטחון. לכן, טוענים העותרים כי סגירת התיק במקרה זה היא בלתי סבירה, ודינה להתבטל.

עתירה זו נתמכת בתצהירו של העותר.

לאור כל האמור, מתבקש בית המשפט הנכבד להוציא מלפניו צו על תנאי כמבוקש, ולאחר שמיעת תשובת המשיבים, להפכו לצו מוחלט. כמו כן מתבקש בית המשפט להשית על המשיב את הוצאות העותר ושכ"ט עו"ד.

ירושלים, 1 בנובמבר 2020

נדיה דקה, עו"ד
ב"כ העותרים

(ת.ש. 105636)